

1. Klasifikace projektů

Projekty mohou mít mnoho podob. Jejich typy vyvozujeme na základě různých hledisek. J. Valenta (1993, s. 5-6) rozlišuje projekty z hlediska:

- a) **účelu:** problémové, konstruktivní, hodnotící, drilové;
- b) **navrhovatele:** spontánní – žákovské, dětské; umělé – připravené a vnesené do práce učitelem; mezityp vycházející z pozice jedné, ale pozicí druhou výrazněji korigovaný;
- c) **místa, příp. i času konání:** školní, domácí, spjité – kombinace předchozích dvou;
- d) **počtu žáků:** individuální, kolektivní (skupinové, třídní, ročníkové, víceročnickové, celoškolní), hybrid umožňující spojit společné aktivity s individuálními;
- e) **množství času:** krátké, dlouhé;
- f) **velikosti:** malé (vaření polévky), velké (vybudování muzejní místnosti ve škole);
- g) **způsobu organizace:** v rámci jednoho předmětu, v rámci příbuzných předmětů, mimo výuku předmětů – vedle nich, místo předmětů.

2. Fáze projektového vyučování

Projektové vyučování lze rozdělit do několika fází:

1. záměr,
2. cíle,
3. plánování,
4. realizace,
5. evaluace.

Záměr projektu neboli **námět** na projekt může vzejít od dětí, od učitele nebo vyplynout ze společné práce učitele a dětí ve vyučování. Může vycházet ale i z nějakého vnějšího podnětu – od rodičů, z potřeb dané školy či obce. Může být také inspirován příklady dobré praxe z jiných škol nebo konkrétním učivem. V této první fázi uvažujeme o tom, co bychom chtěli dělat, proč a jak. Je to fáze prvotní inspirace, myšlenky, která nás zaujme a máme chuť ji zrealizovat. Je přitom důležitá smysluplnost daného tématu.

Následuje **plánování** celého procesu projektového vyučování, přičemž se nejedná o neměnný výčet kroků, které se musí za všech okolností uskutečnit. Projekt je živý proces a v jeho průběhu do něho vstupují a jsou zohledňovány různé okolnosti. Plánuje se tedy spíš celkový rámec projektu. V počátku plánování je vhodné provést brainstorming veškerých nápadů. Následuje jejich utřídění, začlenění do výukových celků, vytváření mezipředmětových vazeb; promýšlení délky projektu, věku žáků, našim možnostem časovým, organizačních forem práce; zajištění pomůcek, pracovního materiálu, knih, informací; výstupu projektu – jeho ukončení; prostoru pro vlastní nápady žáků.

Je důležité stanovit si jasné **cíle** a promyslet typy aktivit vedoucí k jejich naplňování. Úkoly projektu jsou nejčastěji formulovány ve společné diskusi dětí a učitele, přičemž

učitel citlivě usměřňuje nápady dětí směrem ke smysluplným a reálným úkolům. Učitel ideálně spolu s dětmi určí, co všechno bude projekt zahrnovat, jaké formy práce se použijí, kdo bude nést odpovědnost za co, jaké materiály a zdroje jsou potřebné, stanoví časový plán projektu a jeho jednotlivých částí.

Realizace jednotlivých projektů se liší v závislosti od tématu a cílů projektu. Důležitá je vlastní aktivita žáků, jejich samostatnost, tvůrčí přístup, funkční komunikace a spolupráce ve skupině, získávání nových zkušeností a poznatků. Protože během realizace se často objevují situace, které nikdo nepředpokládal, je potřeba na ně tvořivě reagovat a podle potřeby přistoupit i k určitým změnám oproti původnímu plánu. Při práci je učitel spíše v roli průvodce. Je vhodné průběžně zařazovat reflexi jednotlivých dílčích kroků a výsledků, reflexi spolupráce ve skupinách či sebereflexi vlastní práce dětí a na základě ní hledat možnosti zlepšení a promyslet další postup

Důležitou součástí projektu je jeho **prezentace**, která může mít různé formy. Skupiny prezentují svou práci a její výsledky, seznamují ostatní se získanými poznatky a zkušenostmi, objasňují či obhajují své závěry. Prezentovat projekt může jedinec nebo skupina spolužákům z vlastní třídy, celá třída ostatním žákům ve škole nebo rodičům, široké veřejnosti či zapojeným institucím a firmám. Prezentace může být realizována formou písemní, ústní nebo předváděním praktických či uměleckých výrobků.

Závěrečnou částí projektu je **reflexe** neboli **zhodnocení** či **evaluace**, přičemž je důležité si předem stanovit (ve fázi plánování), co a jak budeme posuzovat a reflektovat. V reflexi si klademe otázky týkající se kvality dosažených výsledků, naplnění výchovně-vzdělávacích cílů, zhodnocení úspěšných i méně úspěšných či náročných částí projektu, úrovně vzájemné spolupráce i návrhů na zlepšení do budoucna: Je výsledný produkt požadované kvality? Zrealizovali jsme to, co jsme zamýšleli? Co jsme se v rámci projektu naučili? Co se nám dařilo? Co se nám nedařilo? Co šlo jednoduše? Co bylo náročné? Jak se nám spolupracovalo? Co bychom příště udělali jinak? Součástí reflexe je sebereflexe účastníků projektu i společná reflexe projektu a vzájemné spolupráce